

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

7 juli 2008

WETSONTWERP

**tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek met
het oog op het schorsen van de verjaring van
de burgerrechtelijke vordering tot
schadevergoeding ten gevolge van een beroep
tot vernietiging bij de Raad van State**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **Sabien LAHAYE-BATTHEU**

INHOUD

I. Procedure	3
II. Inleidende uiteenzetting van de heer Jo Vandeurzen, minister van Justitie	3
III. Algemene bespreking	4
IV. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen	7

Voorgaande documenten:

Doc 52 0832/ (2007/2008):

001: Ontwerp overgezonden door de Senaat.
002 en 003: Amendementen.
004: Advies van de Raad van State.
005: Amendementen.

Zie ook:

007: Tekst aangenomen door de commissie.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

7 juillet 2008

PROJET DE LOI

**modifiant le Code civil en vue de suspendre
la prescription de l'action civile en
dommages et intérêts à la suite d'un recours
en annulation devant le Conseil d'État**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
MME **Sabien LAHAYE-BATTHEU**

SOMMAIRE

I. Procédure	3
II. Exposé introductif de M. Jo Vandeurzen, ministre de la Justice	3
III. Discussion générale	4
IV. Discussion des articles et votes	7

Documents précédents:

Doc 52 0832/ (2007/2008):

001: Projet transmis par le Sénat.
002 et 003: Amendements.
004: Avis du Conseil d'État.
005: Amendements.

Voir aussi:

007: Rapport.

Composition de la commission à la date du dépôt du rapport:

Voorzitter/Président: Mia De Schamphelaere

A. — Vaste leden/Membres titulaires:

CD&V - N-VA: Els De Rammelaere, Mia De Schamphelaere,
Katrien Schryvers, Raf Terwingen
MR: Jean-Luc Crucke, Olivier Maingain, Marie-Christine
Marghem,
PS: Thierry Giet, André Perpète
Open Vld: Sabien Lahaye-Battheu, Carina Van Cauter
VB: Bart Laeremans, Bert Schoofs
sp.a+VI.Pro: Renaat Landuyt, Peter Vanvelthoven
Ecolo-Groen!: Stefaan Van Hecke
cdH: Clotilde Nyssens

B. — Plaatsvervangers/Membres suppléants:

Sonja Becq, Stefaan De Clerck, Gerald Kindermans, Sarah Smeyers,
Liesbeth Van der Auwera
David Clarinval, Denis Ducarme, Olivier Hamal, Florence Reuter
Valérie Déom, Claude Eerdeken, Karine Lalieux
Herman De Croo, Bart Somers, Bruno Steegen,
Alexandra Colen, Peter Logghe, Bruno Stevenheydens
Maya Detiège, Bruno Tobback, Ludwig Vandenhove
Juliette Boulet, Fouad Lahssaini
Jos Arens, Joseph George

cdH	:	centre démocrate Humaniste
CD&V – N-VA	:	Christen-Democratisch en Vlaams/Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
FN	:	Front National
LDD	:	Lijst Dedecker
MR	:	Mouvement Réformateur
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
PS	:	Parti Socialiste
sp.a+VI.Pro	:	Socialistische partij anders + VlaamsProgressieven
VB	:	Vlaams Belang

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :		Abréviations dans la numérotation des publications :	
DOC 52 0000/000 :	Parlementair document van de 52 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 52 0000/000 :	Document parlementaire de la 52 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA :	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA :	Questions et Réponses écrites
CRIV :	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)	CRIV :	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV :	Beknopt Verslag (blauwe kaft)	CRABV :	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV :	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toezpraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)	CRIV :	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN :	Plenum	PLEN :	Séance plénière
COM :	Commissievergadering	COM :	Réunion de commission
MOT :	moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT :	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : publications@laChambre.be

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsontwerp besproken tijdens haar vergaderingen van 26 februari, 4 en 11 maart, 6 en 11 mei en 1 en 4 juli 2008.

I. — PROCEDURE

Tijdens de vergadering van 11 maart 2008 heeft de commissie beslist om de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers te verzoeken om het advies van de Raad van State in te winnen over het wetsontwerp en de daarop ingediende amendementen nrs. 1 tot 4 (DOC 52 0823/001 tot 003; Art. 92 Rgt).

II. — INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER JO VANDEURZEN, MINISTER VAN JUSTITIE

Het wetsontwerp beoogt tegemoet te komen aan een onbillijkheid die ontstaat indien een administratieve procedure voor de Raad van State te lang aansleept. Het Hof van Cassatie heeft bij arrest van 16 februari 2006 geoordeeld dat een verzoekschrift bij de Raad van State geen schorsende werking heeft. De rechtzoekende die na vijf jaar de vernietiging van de betrokken bestuurshandeling bekomt, dient dus vast te stellen dat zijn vordering tot schadevergoeding voor de burgerlijke rechtbank ondertussen verjaard is.

Naar aanleiding van de discussie over de voorgestelde wetswijziging werden in de Senaat¹ heel wat vragen gesteld over het probleem van de achterstand bij Raad van State. Een groot deel van de discussie had ook betrekking op de noodzaak om in een overgangsbepaling te voorzien. Het kon niet de bedoeling zijn dat zaken die reeds verjaard waren ingevolge deze wet toch nog voor de rechtbank zouden worden gebracht. Vandaar dat artikel 3 duidelijk bepaalt dat de wet slechts van toepassing is op hangende rechtsgedingen.

Het wetsvoorstel werd in de Senaat samen besproken met het wetsvoorstel van mevrouw Taelman tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit inzake de verjaring (stuk Senaat, nr. 4-140/1), dat hetzelfde onderwerp heeft.

¹ Wetsvoorstel van de heren Vandenberghe en Van Parys (Stuk Senaat 4-10) tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek met het oog op de invoering van het schorsend karakter van een verzoekschrift tot vernietiging bij de Raad van State voor wat de burgerrechtelijke vordering tot schadevergoeding betreft.

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné ce projet de loi lors de ses réunions du 26 février et des 4 et 11 mars, 6 et 11 mai, 1^{er} et 4 juillet 2008.

I. — PROCÉDURE

Lors de la réunion du 11 mars 2008, la commission a décidé de demander au président de la Chambre des représentants de solliciter l'avis du Conseil d'État sur le projet de loi et les amendements n°s 1 à 4 à celui-ci (DOC 52 0832/001 à 003; Art. 92 du Règlement).

II. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DE M. JO VANDEURZEN, MINISTRE DE LA JUSTICE

Le projet de loi vise à remédier à une inéquité qui naît lorsqu'une procédure administrative devant le Conseil d'État dure trop longtemps. La Cour de Cassation a considéré, dans un arrêt du 16 février 2006, qu'une requête auprès du Conseil d'État n'a pas d'effet suspensif. Le justiciable qui obtient l'annulation de l'acte administratif concerné après cinq ans doit donc constater que son action en dommages-intérêts devant le tribunal civil est entre-temps prescrite.

Lors de la discussion de la modification de loi proposée au Sénat¹, de nombreuses questions ont été posées à propos du problème de l'arriéré au Conseil d'État. Une large part de la discussion a également porté sur la nécessité de prévoir une disposition transitoire. L'objectif ne pouvait être de porter devant le tribunal des affaires qui sont déjà prescrites en vertu de cette loi. C'est la raison pour laquelle l'article 3 dispose clairement que la loi ne s'applique qu'aux litiges pendants.

La proposition de loi à l'examen a été examinée au Sénat conjointement avec la proposition de loi de Mme Taelman modifiant le Code civil et les lois coordonnées sur la comptabilité de l'État en ce qui concerne la prescription (Doc. Sénat, n° 1440/1), qui porte sur le même sujet.

¹ Proposition de loi de MM. Vandenberghe et Van Parys (Doc. Sénat 4-10) modifiant le Code civil en vue de suspendre la prescription de l'action civile en dommages et intérêts à la suite d'un recours en annulation devant le Conseil d'État.

III. — ALGEMENE BESPREKING

A. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Thierry Giet (PS) vraagt of de Raad van State over het ontwerp geraadpleegd werd. Hij denkt niet zozeer aan het klassieke advies maar wel aan een algemeen standpunt met betrekking tot de opportuniteit van de wetswijziging.

Mevrouw Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld) meent dat het niet volstaat om deze nieuwe schorsingsgrond in te schrijven in artikel 2255 van het Burgerlijk Wetboek (in de afdeling «oorzaken die de verjaring schorsen») maar dat hoofdstuk 4 «oorzaken die de verjaring stuiten «eveneens zou moeten aangevuld worden. Het verzoek tot vernietiging bij de Raad van State vormt immers ook burgerlijke stuiting. De spreekster vraagt de minister om te bevestigen dat de schorsing van de verjaring alleen kan ingeroepen worden met betrekking tot een procedure tot vernietiging, en dus niet bij een procedure tot schorsing.

De spreekster staat ook kritisch tegenover de voorgestelde overgangsbepaling. De tekst is niet bijzonder duidelijk en zij vreest voor interpretatieproblemen. Voorts wenst mevrouw Sabien Lahaye-Battheu te vernemen waarom de Senaat beslist heeft om de wetten op de comptabiliteit van de Staat, gecoördineerd door het koninklijk besluit van 17 juli 1991 niet te wijzigen. Daarin wordt voor schuldvorderingen jegens de Staat een verjaringstermijn van vijf jaar bepaald, dit zou moeten aangepast worden.

De heer Jean-Luc Crucke (MR) vindt eveneens dat de voorgestelde overgangsbepaling onduidelijk is. De indiener van het wetsvoorstel in de Senaat, de heer Hugo Vandenberghe stelde dat de overgangsregeling duidelijk van toepassing moest zijn voor a) de zaken hangend voor de Raad van State, b) de zaken waarbij men bij de inwerkingtreding van de nieuwe regeling minder dan 5 jaar is verwijderd van het vernietigingsarrest van de Raad van state, c) alle zaken hangend voor de burgerlijke rechtbank.

De voorgestelde overgangsbepaling is echter veel minder expliciet en niet zo gemakkelijk te begrijpen. Kan dit niet verbeterd worden?

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V – N-VA) meent dat voorliggend wetgevend initiatief noodzakelijk was omdat de Raad van State een zeer grote achterstand heeft.

Er werden reeds maatregelen genomen om die achterstand weg te werken en het was de bedoeling om het resultaat van die maatregelen te evalueren na een

III. — DISCUSSION GÉNÉRALE

A. Questions et observations des membres

M. Thierry Giet (PS) demande si le Conseil d'État a été consulté sur le projet. Il ne pense pas tellement à l'avis classique mais plutôt à un point de vue général en ce qui concerne l'opportunité de modifier la loi en ce sens.

Mme Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld) estime qu'il ne suffit pas d'inscrire ce motif de suspension à l'article 2255 du Code civil (dans la section «Des causes qui suspendent le cours de la prescription») mais qu'il faudrait également compléter le chapitre 4 «Des causes qui interrompent le cours de la prescription». La requête en annulation au Conseil d'État forme en effet l'interruption civile. L'intervenante demande au ministre de confirmer que la suspension de la prescription ne peut être invoquée qu'en ce qui concerne une procédure en annulation, et donc pas dans le cas d'une procédure en suspension.

L'intervenante critique également la disposition transitoire proposée. Le texte n'est pas particulièrement clair et elle redoute des problèmes d'interprétation. Mme Sabien Lahaye-Battheu demande par ailleurs pourquoi le Sénat a décidé de ne pas modifier les lois sur la comptabilité de l'État, coordonnées le 17 juillet 1991, qui prévoient que les créances à charge de l'État se prescrivent par cinq ans. Il conviendrait en effet d'adapter ce délai.

M. Jean-Luc Crucke (MR) considère également que la disposition transitoire proposée manque de clarté. L'auteur de la proposition de loi déposée au Sénat, M. Hugo Vandenberghe, affirme que le régime transitoire doit être clairement applicable a) aux affaires pendantes devant le Conseil d'État, b) aux affaires dans lesquelles le Conseil d'État a rendu un arrêt d'annulation moins de 5 ans avant l'entrée en vigueur du nouveau régime, c) à toutes les affaires pendantes devant les juridictions civiles.

La disposition transitoire proposée est néanmoins beaucoup moins explicite et plus difficile à comprendre. La formulation ne peut-elle pas être améliorée?

Mme Katrien Schryvers (CD&V – N-VA) estime que l'initiative législative à l'examen était nécessaire vu l'arriéré très important du Conseil d'État.

Des mesures ont déjà été prises en vue de résorber cet arriéré et l'objectif était d'en évaluer le résultat au terme d'un an. L'intervenante considère donc dès lors

periode van één jaar. De spreekster meent dan ook dat de discussie nog moet verder gezet worden na de bespreking van deze wetwijziging.

Het komt vreemd voor dat een rechtzoekende, na een succesvolle maar vaak langdurige procedure tot vernietiging voor de Raad van State, opnieuw een procedure moet starten, maar dan voor de burgerlijke rechtbank, om een schadevergoeding te bekomen. Het zou dus logischer zijn om bij de burgerlijke rechtbanken administratieve afdelingen op te richten die zich zowel over de wettigheid van de bestuurshandeling als over het recht op en het bedrag van de schadevergoeding zouden kunnen uitspreken.

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) wil weten waarom het probleem zich nu stelt. De laatste jaren werd heel wat gesleuteld aan de duur van de verjaring. Is dat de reden?

Mevrouw Mia De Schamphelaere (CD&V – N-VA), voorzitter, merkt op dat het wetsvoorstel van de senatoren Vandenberghe en Van Parys een wetsvoorstel overneemt dat reeds tijdens de vorige legislatuur werd ingediend. Het voorstel werd dus al enkele jaren geleden opgesteld.

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) is voorstander van de voorgestelde wetwijziging. Men kan onmogelijk verwachten dat de rechtsonderhorige een procedure voor de burgerlijke rechtbank inleidt op een ogenblik dat hij nog geen zekerheid heeft over de uitkomst van zijn rechtsgeding voor de Raad van State. Met de wijziging die wordt voorgesteld wordt het mogelijk om die uitkomst af te wachten, zonder risico op verjaring.

De heer Bert Schoofs (VB) is voorstander van de wetgeving die volgens hem vooral de sociaal zwakkere partijen ten goede zal komen. Zij hebben niet de financiële mogelijkheden om naast de procedure voor de Raad van State ook nog een procedure voor de rechtbank ten gronde op te starten. Voortaan kunnen ze dus wachten tot er een uitspraak is over het verzoek tot vernietiging.

Mevrouw Mia De Schamphelaere (CD&V – N-VA), voorzitter merkt op dat de voorgestelde bepaling een nieuwe inhoud geeft aan artikel 2255 van het Burgelijk Wetboek. Dit artikel werd opgeheven bij de wet van 14 juli 1976 betreffende de wederzijdse rechten en verplichtingen van echtgenoten en de huwelijksvermogensstelsels.

Artikel 47 van deze wet bevat echter volgende overgangsbepalingen:

«Art. 47. — § 1. De artikelen (...) 2255 en 2256 van het BW (...) blijven bij wijze van overgangsmatregelen tot

que la discussion doit se poursuivre au-delà de l'examen de cette modification de loi.

Il est étrange qu'un justiciable, au terme d'une procédure d'annulation devant le Conseil d'État fructueuse mais souvent longue, doive saisir une nouvelle juridiction, civile cette fois, pour obtenir des dommages et intérêts. Il aurait été plus logique d'instituer, au sein des tribunaux civils, des sections administratives habilitées à se prononcer tant sur la légalité de l'acte administratif que sur le droit à des dommages et intérêts et sur le montant de ceux-ci.

Mme Clotilde Nyssens (cdH) demande pourquoi le problème se pose aujourd'hui. Est-ce dû aux nombreuses modifications intervenues ces dernières années au niveau de la durée de la prescription?

Mme Mia De Schamphelaere (CD&V – N-VA), présidente, fait observer que la proposition de loi des sénateurs Vandenberghe et Van Parys reprend une proposition de loi déjà déposée au cours de la législature précédente. Il s'agit donc d'un texte qui a été rédigé il y a plusieurs années.

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) est favorable à la modification législative proposée. On ne peut pas exiger du justiciable qu'il introduise une procédure devant le tribunal civil à un moment où il n'a pas encore de certitude quant au résultat de la procédure pendante devant le Conseil d'État. La modification proposée lui permet d'attendre la fin de l'affaire sans courir le risque de voir son dossier atteint de prescription.

M. Bert Schoofs (VB) est favorable à la loi en projet, qui bénéficiera selon lui surtout aux parties socialement défavorisées. Ces dernières n'ont pas les possibilités financières d'introduire une procédure devant la juridiction de fond en sus de la procédure devant le Conseil d'État. Dorénavant, ces parties pourront donc attendre qu'il ait été statué sur le recours en annulation.

Mme Mia De Schamphelaere (CD&V – N-VA), présidente, fait observer que la disposition proposée donne un nouveau contenu à l'article 2255 du Code civil, qui a été abrogé par la loi du 14 juillet 1976 relative aux droits et devoirs respectifs des époux et aux régimes matrimoniaux.

L'article 47 de cette loi prévoit cependant les dispositions transitoires suivantes:

«Art. 47. — § 1^{er}. Sont toutefois maintenus en vigueur à titre transitoire pour les époux mariés antérieurement

aan de vereffening van het huwelijksvermogensstelsel», van kracht voor de echtgenoten die, gehuwd vóór de inwerkingtreding van deze wet een ander stelsel dan de gemeenschap hebben aangenomen dan wel krachtens de wet of een overeenkomst onder, de regels van het gemeenschapsstelsel vallen, en overeengekomen zijn het bestaande stelsel ongewijzigd te handhaven».

Bijgevolg kan men zich afvragen welke gevolgen deze wijziging van artikel 2255 van het Burgerlijk Wetboek heeft voor deze overgangsbepaling.

Zij stelt voor om de bepaling in een ander artikel in te voegen, bijvoorbeeld in een artikel 2255*bis*.

Mevrouw Marie-Christine Marghem (MR) meent dat het probleem inderdaad het gevolg is van een wijziging van de verjaringstermijn.

B. Antwoorden van de minister van Justitie

Standpunt van de Raad van State

De heer Jo Vandeurzen, minister van Justitie, antwoordt dat de senatoren van oordeel waren dat het wetsvoorstel juridisch-technisch voldoende onderbouwd was. De Senaat heeft geen algemeen standpunt van de Raad van State gevraagd.

Stuïting

De minister antwoordt dat de senatoren het niet nuttig vonden het verzoekschrift bij de Raad van State eveneens te vermelden in de artikelen met betrekking tot de stuïting van de verjaring. Inderdaad moet een verzoekschrift bij de Raad van State binnen de 60 dagen worden ingediend nadat de administratieve handeling is gesteld. Het reële probleem is dat de behandeling voor een zaak bij de Raad van State jaren aansleept en dat de verjaring intussen loopt. De enige evidente oplossing is dus de termijn te schorsen vanaf de indiening van het verzoekschrift tot de uitspraak. Bovendien heeft het verzoekschrift betrekking op een contentieux met objectief karakter. Artikel 2244 BW gaat daarentegen over procedurehandelingen die betrekking hebben op een subjectief recht.

Wet op de rijkscomptabiliteit

De regels van gemeen recht zijn eveneens van toepassing op de vorderingen tegen de Staat. Dit is de draagwijdte van artikel 113 van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat, dat evenwel nog niet in werking getreden is.

à l'entrée en vigueur de la présente loi, soit qu'ils aient adopté un régime autre qu'en communauté, soit qu'étant soumis légalement ou conventionnellement aux règles du régime en communauté, ils aient convenu de maintenir sans changement leur régime préexistant, et ce jusqu'à la liquidation de leur régime matrimonial, les articles... 2255 et 2256 du Code civil...».

Il est dès lors permis de se demander quelle sera l'incidence de la modification de l'article 2255 du Code civil sur cette disposition transitoire.

La présidente propose d'insérer la disposition concernée dans un autre article, par exemple dans un article 2255*bis*.

Mme Marie-Christine Marghem (MR) estime que ce problème est en effet la conséquence de la modification du délai de prescription.

B. Réponses du ministre de la Justice

Point de vue du Conseil d'État

M. Jo Vandeurzen, ministre de la Justice, répond que les sénateurs ont estimé que la proposition de loi reposait sur une base juridico-technique suffisante. Le Sénat n'a pas demandé d'avis général au Conseil d'État.

Interruption

Le ministre répond que les sénateurs n'ont pas jugé utile de mentionner également la requête auprès du Conseil d'État dans les articles relatifs à l'interruption de la prescription. Il est clair qu'une requête auprès du Conseil d'État doit être introduite dans les soixante jours qui suivent l'acte administratif. Le véritable problème réside dans la longueur de la procédure devant le Conseil d'État et dans le fait que la prescription continue à courir entre-temps. La seule solution évidente consisterait donc à suspendre le délai à partir de l'introduction de la requête jusqu'au prononcé de la décision. De plus, la requête concerne un contentieux à caractère objectif. L'article 2244 du Code civil traite en revanche d'actes de procédures ayant trait à un droit subjectif.

Loi sur la comptabilité de l'État

Les règles du droit commun s'appliquent également aux requêtes introduites contre l'État. Telle est la portée de l'article 113 de la loi du 22 mai 2003 portant organisation du budget et de la comptabilité de l'État fédéral, qui n'est toutefois pas encore entré en vigueur.

Overgangsbepaling

De minister legt uit dat de Senaat zich bij het opstellen van de overgangsbepaling geïnspireerd heeft op de wet van 10 juni 1998 tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de verjaring.

Deze bepaling werd getoetst door het Arbitragehof (arrest van 2 juli 2003).

Algemeen

De minister betreurt ook het dualisme tussen de procedures voor de burgerlijke en de administratieve rechtbank. Dit wetgevend initiatief is echter beperkt en het is dus niet het gepaste moment op daar verder op in te gaan.

IV. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

Art. 1.

Over dit artikel worden geen bemerkingsen gemaakt. Het wordt eenparig aangenomen.

Art. 2.

Het artikel strekt ertoe in het Burgerlijk Wetboek een bepaling op te nemen, die de schorsing regelt van de verjaringstermijn van rechtsvorderingen tot vergoeding van schade op grond van onwettige administratieve handelingen.

Die schorsing zou gelden «gedurende de aanhangigheid bij de Raad van State van het beroep tot vernietiging van deze administratieve handelingen».

De heer Raf Terwingen (CD&V – N-VA) c.s. dienen amendement nr. 4 in (DOC 52 0832/003). Het amendement beoogt artikel 2 van het wetsontwerp in te voegen in een nieuw artikel 2259*bis* van het Burgerlijk Wetboek. Het opheffen artikel 2255, dat thans in een nieuwe lezing opnieuw wordt opgenomen, is bij wijze van overgangsmaatregel, in zijn oude lezing nog steeds van toepassing in een aantal bij de wet vastgestelde gevallen. Er kan dus niet zomaar een andere inhoud aan gegeven worden.

In een latere vergadering dienen dezelfde indieners, als gevolg van het ondertussen ingewonnen advies van de Raad van State, een nieuw amendement in dat het vorige amendement vervangt.

Disposition transitoire

Le ministre explique que le Sénat a rédigé la disposition transitoire en s'inspirant de la loi du 10 juin 1998 modifiant certaines dispositions en matière de prescription.

Cette disposition a été évaluée par la Cour d'arbitrage (arrêt du 2 juillet 2003).

Généralités

Le ministre déplore, lui aussi, le dualisme existant entre les procédures devant un tribunal civil et une juridiction administrative. L'initiative législative à l'examen ayant cependant une portée limitée, il n'est actuellement pas opportun d'approfondir cette question.

IV. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Art. 1^{er}.

Cet article ne fait l'objet d'aucune observation. Il est adopté à l'unanimité.

Art. 2.

L'article vise à insérer dans le Code civil une disposition qui règle la suspension du délai de prescription des actions en réparation d'un dommage formée au motif d'illégalité d'actes administratifs.

Cette suspension s'appliquerait «pendant la période où le recours en annulation des actes administratifs en question est pendant devant le Conseil d'État».

M. Raf Terwingen (CD&V – N-VA) et consorts présentent un amendement (n° 4 – DOC 52 0832/003) qui tend à insérer l'article 2 du projet de loi dans un nouvel article 2259*bis* du Code civil. L'article 2255, abrogé, que le projet rétablit dans une nouvelle rédaction, est, à titre de mesure transitoire, toujours applicable dans son ancienne version dans une série de cas prévus par la loi. On ne peut donc conférer purement et simplement une nouvelle teneur à cet article.

Au cours d'une réunion ultérieure, les mêmes auteurs présentent, à la suite de l'avis émis dans l'intervalle par le Conseil d'État, un nouvel amendement qui remplace le précédent.

Amendement nr. 6 (DOC 52 0832/005) herschrijft het artikel. De regeling inzake schorsing van de verjaring wordt vervangen door een regeling waarbij de verjaring wordt gestuit, dit ter vereenvoudiging van de berekening van de verjaringstermijn.

De indieners verwijzen naar de schriftelijke verantwoording. Zij onderstrepen dat de stuiting door een beroep tot vernietiging voortduurt tot het einde van het geding, dus tot het tijdstip waarop het arrest wordt uitgesproken.

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!) is overtuigd van het nut van dit ontwerp dat de rechten van de burgers versterkt. Hij stemt in met de strekking van het voorgestelde amendement. Wel stelt hij voor om het woord «handelingen» door «rechtshandelingen» te vervangen.

De heer Thierry Giet (PS) zegt ook te kunnen instemmen met het amendement maar meent eveneens dat de redactie kan verbeterd worden. Het eindpunt van de termijn mag niet interpreteerbaar zijn.

Hij vraagt aan de indieners van het amendement of de begrippen «definitieve beslissing» en «einde van het geding» voor hen dezelfde betekenis hebben.

Het lid verwijst in dit verband naar de rechtspraak van het Hof van Cassatie en meer bepaald het arrest van 11 januari 1957. Die rechtspraak moet gevolgd worden. Hij dient subamendement nr. 9 (DOC 52 0832/005) in dat de tekst op dit punt eenvormig beoogt te maken.

De indieners van het amendement stellen voor dat de Juridische Dienst van de Kamer deze kwestie zou onderzoeken en hierover een nota voor de commissie zou opstellen.

De commissie stemt met dit voorstel in.

Tijdens de volgende vergadering wordt de nota ter beschikking gesteld van de leden.

Deze nota luidt als volgt:

«1. De indieners van amendement nr. 6 brengen in de gemeenrechtelijke verjaringsregeling een precisering aan in verband met de duur van de stuiting van de verjaring via een dagvaarding, waarvan de formulering is geïnspireerd op artikel 101 van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit.

2. De eensluidende rechtspraak van het Hof van Cassatie over artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de «stuiting voortduurt tijdens het aanhangig

L'amendement n° 6 (DOC 52 0832/005) réécrit l'article. La suspension de la prescription est remplacée par une interruption, et ce, en vue de simplifier le calcul du délai de prescription.

Les auteurs renvoient à la justification écrite. Ils soulignent que l'interruption par un recours en annulation court jusqu'à la fin de l'instance, donc jusqu'au moment où l'arrêt est rendu.

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!) est convaincu de l'utilité du projet de loi à l'examen, qui renforce les droits du citoyen. Il souscrit à la portée de l'amendement présenté. Il propose néanmoins de remplacer le mot «actes» par les mots «actes juridiques».

M. Thierry Giet (PS) dit pouvoir souscrire, lui aussi, à cet amendement, mais il estime également que la rédaction du texte peut être améliorée. La fin du délai ne peut pas être sujette à interprétation.

Il demande dès lors aux auteurs de l'amendement si les notions de «décision définitive» et de «clôture de l'instance» ont selon eux la même signification.

Le membre renvoie à cet égard à la jurisprudence de la Cour de cassation et en particulier à l'arrêt du 11 janvier 1957. Cette jurisprudence doit être suivie. L'intervenant présente le sous-amendement n° 9 (DOC 52 0832/005), qui tend à harmoniser le texte sur ce point.

Les auteurs de l'amendement proposent que le service juridique de la Chambre examine cette question et rédige en la matière une note à l'attention de la commission.

La commission marque son accord sur cette proposition.

Au cours de la réunion suivante, la note est mise à la disposition des membres.

Le contenu de cette note est le suivant:

«1. Les auteurs de l'amendement n° 6 introduisent dans le régime de droit commun en matière de prescription une précision quant à la durée de l'interruption de la prescription par une citation, dont la formulation est inspirée de l'article 101 des lois coordonnées sur la comptabilité de l'Etat.

2. D'après la jurisprudence constante de la Cour de cassation relative à l'article 2244 de Code civil, «l'interruption, par une citation en justice, de la prescription se

zijn van de zaak, [tot] na het beëindigen van dit geding¹ (of, bij een arrest van 2 oktober 1981: «tot het eindvonnis of eindarrest»).

Dit moet worden begrepen in de zin dat de stuiting van de verjaring voortduurt «tot op de dag van de uitspraak van het vonnis of arrest dat een einde maakt aan het geding²», dus nadat alle eventuele mogelijkheden tot voorziening zijn uitgeput (verzet, hoger beroep, voorziening in cassatie³)⁴.

3. Welke formulering moet in het voorgestelde artikel 2244 worden gehanteerd om de rechtspraak te bevestigen?

De indieners van amendement nr. 6 stellen de formulering «*jusqu'au prononcé d'une décision définitive*» / «*waarop een definitieve beslissing wordt uitgesproken*» voor, die zij overnemen uit het vigerende artikel 101 van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit. Kennelijk hebben de indieners van die laatste bepaling in verband met het bijzondere punt van de duur van de stuiting van de verjaring niet willen afwijken van het gemeen recht zoals het is vervat in de artikelen 2244 en volgende van het Burgerlijk Wetboek⁵. Nochtans zou het gebruik van de woorden «definitieve beslissing», in het licht van de definitie die het Gerechtelijk Wetboek daarvan geeft in zijn artikelen 19 en 24⁶ verwarring kunnen scheppen omtrent de bedoeling van de wetgever⁷.

Het voordeel van de Franse formulering in subamendement nr. 9 (te weten: «*jusqu'à la clôture de l'instance*») is dat aldus de terminologie wordt overgenomen die het meest gebruikelijk is bij het Hof van Cassatie. Toch kan die terminologie ook tot verwarring leiden, want het Franse woord «*instance*» kan ook «*procédure engagée devant une juridiction; phase d'un procès*»⁸ betekenen – «*aanleg*» in het Nederlands.

¹ Cass., 11 januari 1957.

² Cass., 30 juni 1997.

³ Cass., 19 juni 1969: «Dit rechtsgeding wordt niet gesloten zolang, ten gevolge van een cassatievoorziening tegen de beslissing op de door de dagvaarding ingestelde rechtsvordering, het gerechtelijk geschil over het recht, waarop deze vordering is gegrond, voortgezet wordt.»

⁴ Cfr. L. Cornelis, *Algemene theorie van de verbintenis, Intersentia Rechtswetenschappen*, 2000, p. 927.

⁵ Parl. Stuk, Kamer, 1964-1965, 971/1, blz. 5 en 6.

⁶ Gerechtelijk Wetboek, art. 19: «Het vonnis is een eindvonnis in zover daarmee de rechtsmacht van de rechter over een geschilpunt uitgeput is (...); art. 24: «Iedere eindbeslissing heeft gezag van gewijsde vanaf de uitspraak.»

⁷ Men notere dat in de Nederlandse tekst van diezelfde bepalingen, het gebruik van de woorden «eindvonnis» en «eindbeslissing» al evenmin het risico van verwarring wegneemt.

⁸ Zie wat dat betreft: G. Cornu, *Vocabulaire juridique*, PUF, 1996, p. 445.

prolonge jusqu'à la clôture de l'instance»¹ (où, dans un arrêt du 2 octobre 1981: «jusqu'à la prononciation du jugement ou de l'arrêt définitif» (traduit du néerlandais: «tot het eindvonnis of eindarrest»)).

Il faut comprendre que l'interruption de la prescription se prolonge jusqu'au prononcé du jugement ou de l'arrêt mettant fin au litige² («*geding*»), donc après l'épuisement des voies de recours éventuelles (opposition, appel, pourvoi en cassation³)⁴.

3. Quelle formulation retenir, à l'article 2244 proposé, pour confirmer la jurisprudence de la Cour de cassation?

Les auteurs de l'amendement n° 6 proposent la formulation «*jusqu'au prononcé d'une décision définitive*» / «*waarop een definitieve beslissing wordt uitgesproken*», reprise de l'article 101 actuel des lois coordonnées sur la comptabilité de l'État. Il semble que les auteurs de cette dernière disposition n'ont pas entendu, sur le point particulier de la durée de l'interruption de la prescription, déroger au droit commun des articles 2244 et suivants du Code civil⁵. Toutefois, l'utilisation, des mots «*décision définitive*», au vu de la définition qu'en donne le Code judiciaire en ses articles 19 et 24⁶, pourrait créer la confusion quant à la volonté du législateur⁷.

Les termes du sous-amendement n° 9 «*jusqu'à la clôture de l'instance*» présentent l'avantage de reprendre la terminologie qui est le plus souvent utilisée par la Cour de cassation. Cette terminologie est toutefois également susceptible de créer la confusion, le mot «*instance*» pouvant par ailleurs signifier «*procédure engagée devant une juridiction; phase d'un procès*»⁸, correspondant alors au néerlandais «*aanleg*».

¹ Cass., 11 janvier 1957.

² Cass., 30 juin 1997 (traduit du néerlandais: «*tot op de dag van de uitspraak van het vonnis of arrest dat een einde maakt aan het geding*»).

³ Cass., 19 juin 1969: «Cette instance n'est pas clôturée aussi longtemps que, par l'effet d'un pourvoi en cassation dirigé contre la décision rendue sur l'action mue par la citation, se prolonge la contestation judiciaire du droit sur lequel se fonde cette action.»

⁴ Cfr. L. Cornelis, *Algemene theorie van de verbintenis, Intersentia Rechtswetenschappen*, 2000, p. 927.

⁵ Doc. Parl., Chambre, 1964-1965, 971/1, pp. 5 et 6.

⁶ Code judiciaire, art. 19: «Le jugement est définitif dans la mesure où il épuise la juridiction du juge sur une question litigieuse (...); art. 24: «Toute décision définitive a, dès son prononcé, autorité de chose jugée.»

⁷ Notons que dans le texte néerlandais de ces mêmes dispositions, l'emploi des mots «*eindvonnis*» et «*eindbeslissing*» n'écarte pas non plus le risque de confusion.

⁸ En ce sens, voir G. Cornu, *Vocabulaire juridique*, PUF, 1996, p. 445.

Mocht subamendement nr. 9 worden aangenomen, dan zou uit de parlementaire voorbereiding duidelijk moeten blijken dat de wetgever voormelde jurisprudentie wil bevestigen en het Franse begrip «instance» in deze specifieke context een ruime invulling wil geven (die overeenstemt met het Nederlandse «geding»).

De heer Giet (PS) besluit dat amendement nr. 6 niet moet aangepast worden.

De verwijzing naar artikel 101 van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit kan volstaan voor een correcte interpretatie. Voorts zal duidelijk uit de voorbereidende werkzaamheden blijken dat de indieners van het amendement niet hebben willen afwijken van het gemeen recht, zoals vervat in de artikelen 2244 en volgende van het Burgerlijk Wetboek.

*
* *

Amendement nr. 4 wordt ingetrokken.

Subamendement nr.9 wordt ingetrokken en amendement nr. 6 wordt eenparig aangenomen.

Het aldus gewijzigde artikel wordt eenparig aangenomen.

Artikel 2/1. (nieuw)

Amendement nr 7 van *mevrouw Katrien Schryvers c.s. (CD&V – N-VA)* (DOC 52 0832/005) beoogt de invoeging van een nieuw artikel. Het strekt ertoe de wet ook van toepassing te maken op de schuldvorderingen van administratieve overheden. Dit amendement vloeit voort uit het advies van de Raad van State dat op dit punt luidt als volgt:

«De artikelen 100 en 101 van de (...) gecoördineerde wetten (op de rijkscomptabiliteit) zijn niet alleen van toepassing op de schuldvorderingen op de Staat, maar, krachtens de artikelen 50, § 2, eerste lid, en 71, § 1, eerste lid, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten, ook op de schuldvorderingen die de deelcollectiviteiten betreffen, tenzij de wet waarvan sprake in artikel 50, § 2, eerste lid, van dezelfde bijzondere wet, bedoeld om «de algemene bepalingen (te bepalen) die van toepassing zijn op (...) de boekhouding van de Gemeenschappen en de Gewesten» daarop van toepassing is verklaard. De wet waarvan sprake in de laatstgenoemde bepaling is de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof. (...)

Si le sous-amendement n° 9 était retenu, il conviendrait que les travaux préparatoires indiquent clairement la volonté du législateur de confirmer la jurisprudence précitée et d'entendre le mot «instance», dans ce contexte précis, dans son acception large (correspondant au néerlandais «geding»).

M. Giet (PS) en conclut que l'amendement n° 6 ne doit pas être modifié.

Le renvoi à l'article 101 des lois coordonnées sur la comptabilité de l'État peut suffire pour une interprétation concrète. Par ailleurs, il ressortira clairement des travaux préparatoires que les auteurs de l'amendement n'ont pas voulu déroger au droit commun, tel qu'énoncé dans les articles 2244 et suivants du Code civil.

*
* *

L'amendement n° 4 est retiré.

Le sous-amendement n° 9 est retiré. L'amendement n° 6 est adopté à l'unanimité.

L'article, ainsi modifié, est adopté à l'unanimité.

Article 2/1. (nouveau)

L'amendement n° 7 de *Mme Katrien Schryvers et consorts (CD&V – N-VA)* (DOC 52 0832/005) tend à insérer un nouvel article visant à rendre la loi applicable également aux créances des autorités administratives. Cet amendement tient compte de l'avis du Conseil d'État sur ce point, dont le texte est le suivant:

«Les articles 100 et 101 des lois coordonnées (...) (sur la comptabilité de l'État) s'appliquent non seulement aux créances à charge de l'État mais aussi, en vertu des articles 50, § 2, alinéa 1^{er}, et 71, § 1^{er}, alinéa 1^{er}, de la loi spéciale du 16 janvier 1989 relative au financement des Communautés et des Régions, à celles qui concernent les collectivités fédérées, sauf si la loi prévue à l'article 50, § 2, alinéa 1^{er}, de la même loi spéciale pour «détermine(r) les dispositions générales applicables (...) à la comptabilité des communautés et des régions» leur a été rendue applicable. La loi prévue par cette dernière disposition est la loi du 16 mai 2003 fixant les dispositions générales applicables aux budgets, au contrôle des subventions et à la comptabilité des communautés et des régions, ainsi qu'à l'organisation du contrôle de la Cour des comptes. (...)

Luidens artikel 2 van dezelfde wet is deze van toepassing op de gemeenschappen en de gewesten, en op de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, maar is ze, overeenkomstig artikel 17 ervan en overeenkomstig de koninklijke besluiten van 18 maart 2004 en 20 december 2005 alleen in werking getreden ten aanzien van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.» (DOC 52 0832/005, blz.5).

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!) verwijst naar een voetnoot in het advies van de Raad van State waarin het volgende wordt gesteld:

«Een andere werkwijze zou erin bestaan artikel 101, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit te wijzigen, zodat daarin een soortgelijke wijziging wordt aangebracht als die welke het resultaat is van het voorliggende ontwerp. Zulk een werkwijze valt evenwel niet aan te bevelen: niet alleen zou de werkingsfeer van zulk een bepaling uitzonderlijk beperkt zijn tot de federale overheid, de drie gemeenschappen en het Vlaamse en het Waalse Gewest, maar ze zal bovendien volledig doelloos worden zodra de voornoemde wetten van 16 en 22 mei 2003 volledig, ook ten aanzien van die bevoegdheidsniveaus, in werking zullen zijn gesteld.» (voetnoot 10)

Waarom wordt deze suggestie niet gevolgd?

De heer Raf Terwingen (CD&V – N-VA) antwoordt dat de wet van 2003 reeds van toepassing is in het Brussels Gewest maar dat voor de andere Gewesten de wet op de rijkscomptabiliteit blijft gelden. Ondertussen dienen nog maatregelen genomen te worden om die wet ook in werking te laten treden voor de andere gewesten.

*
* *

Het amendement wordt eenparig aangenomen.

Art. 3.

Dit artikel betreft een overgangsbepaling.

Mevrouw Marie-Christine Marghem (MR) c.s. dienen amendement nr. 1 tot vervanging van het ontworpen artikel. Het luidt als volgt:

«Art. 3. — Deze wet is van toepassing op de rechtsgeschillen die op het tijdstip van inwerkingtreding ervan aanhangig zijn bij de Raad van State of bij een onder de rechterlijke orde ressorterend rechtcollege.» (DOC 52 0832/002).

Aux termes de l'article 2 de la même loi, celle-ci est applicable aux communautés et aux régions, ainsi qu'à la Commission communautaire commune mais elle n'est entrée en vigueur, en vertu de son article 17 et des arrêtés royaux des 18 mars 2004 et 20 décembre 2005, qu'à l'égard de la Région de Bruxelles-Capitale et de la Commission communautaire commune. (DOC 52 0832/005, p.5).

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!) renvoie à une note de bas de page de l'avis du Conseil d'État, dont le texte est le suivant:

«Une autre formule consisterait à modifier l'article 101, alinéa 2, des lois coordonnées sur la comptabilité de l'État pour y apporter une modification analogue à celle qui résulte du projet à l'examen. Pareil procédé n'est toutefois pas recommandé: non seulement pareille disposition se limiterait-elle de manière singulière quant à son champ d'application à l'autorité fédérale, aux trois communautés, ainsi qu'aux Régions flamande et wallonne, mais en outre perdrait-elle toute portée lorsque les lois précitées des 16 et 22 mai 2003 auront été mises en vigueur de manière complète, en ce compris à l'égard de ces niveaux de pouvoir.» (note 10)

Pourquoi cette suggestion n'a-t-elle pas été suivie?

M. Raf Terwingen (CD&V – N-VA) répond que la loi de 2003 est déjà d'application dans la Région bruxelloise, mais que dans les autres régions c'est encore la loi sur la comptabilité de l'État qui s'applique. Entre-temps, des mesures doivent encore être prises pour que cette loi entre également en vigueur dans les autres régions.

*
* *

L'amendement est adopté à l'unanimité.

Art. 3.

Cet article concerne une mesure transitoire.

Mme Marie-Christine Marghem (MR) et consorts présentent l'amendement n° 1 tendant à remplacer l'article en projet par la disposition suivante:

«Art. 3. — La présente loi est applicable aux litiges pendants devant le Conseil d'État ou une juridiction de l'ordre judiciaire au moment de son entrée en vigueur.» (DOC 52 0832/002).

Zij verduidelijkt dat de regels inzake verjaring van onmiddellijke toepassing zijn.

Dat betekent dat de nieuwe maatregel onmiddellijk geldt voor:

a) de zaken die nog steeds bij de Raad van State aanhangig zijn, ook al is de termijn van 5 jaar verstreken;

b) alle zaken die bij de burgerlijke rechtscolleges aanhangig zijn.

De heer Renaat Landuyt (sp.a+VI.Pro) heeft vragen bij het gebruik van de omschrijving «bij een onder de rechterlijke orde ressorterend rechtscollege», welke hij inhoudelijk te ruim vindt.

Voorts stipt hij aan dat wanneer de wetgever ingrijpt in de verjaringstermijnen, rekening dient te worden gehouden met de principes inzake de inwerkingtreding van wetten. Immers, wat met de reeds afgelopen verjaringstermijn? De verjaringstermijn wordt als het ware retroactief opzij geschoven. Kan dit allemaal zo maar?

Voorts stipt hij aan dat aldus voor een categorie van mensen, diegenen die een procedure hebben ingesteld voor de burgerlijke rechtbank, andere regels van toepassing zullen zijn dan voor diegenen die nagelaten hebben dit te doen. Hij twijfelt er dan ook sterk aan of deze bepaling de gelijkheidstoets kan doorstaan.

Mevrouw Marie-Christine Marghem (MR) antwoordt dat met deze omschrijving de indieners het onderscheid hebben willen maken met de administratieve geschillen.

Het lid meent dat het amendement duidelijk wil stellen dat de regeling van toepassing is op alle lopende zaken. Wanneer geen vordering werd ingesteld en de verjaringstermijn is verstreken dan blijft de termijn vanzelfsprekend verstreken. Het amendement komt tegemoet aan diegenen die in afwachting van de uitspraak van de Raad van State, bij een burgerlijke rechtbank, een rechtsvordering hebben ingesteld met het oog op de bewaring van hun rechten. De vlijtige procespartij wordt dus beloond. Het lid wijst erop dat hier een politieke keuze dient te worden gemaakt. Zij herinnert eraan dat naar aanleiding van de wet van 10 juni 1998 er ook veel problemen gerezen zijn. Dit wetsontwerp is een correctief op deze wet.

De heer Jo Vandeurzen, minister van Justitie, vestigt de aandacht van de leden op artikel 11 van de wet van 10 juni 1998 tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de verjaring dat de volgende overgangsbepaling bevat:

«Wanneer de rechtsvordering bij een in kracht van gewijsde gegane beslissing verjaard is verklaard vóór de

Elle indique que les règles en matière de prescription sont d'application immédiate.

Cela signifie que la nouvelle mesure est immédiatement applicable:

a) aux affaires toujours pendantes devant le Conseil d'État, même si le délai de 5 ans est écoulé;

b) à toutes les affaires pendantes devant les juridictions civiles.

M. Renaat Landuyt (sp.a+VI.Pro) s'interroge à propos de l'utilisation de l'expression «une juridiction de l'ordre judiciaire», dont la signification lui semble trop large.

Il souligne ensuite que, lorsque le législateur intervient dans les délais de prescription, il doit tenir compte des principes régissant l'entrée en vigueur des lois. Qu'en est-il en effet du délai de prescription déjà écoulé? Le délai de prescription est, pour ainsi, écarté de manière rétroactive. Peut-on procéder de la sorte?

Il souligne également qu'une certaine catégorie de personnes, à savoir celles qui ont engagé une procédure devant le tribunal civil, se verra dès lors appliquer des règles différentes de celles appliquées aux personnes qui ont omis de le faire. Il doute dès lors fortement que cette disposition puisse être jugée compatible avec le principe d'égalité.

Mme Marie-Christine Marghem (MR) répond qu'en utilisant cette expression, les auteurs ont voulu marquer la différence d'avec le contentieux administratif.

L'intervenante estime que l'amendement vise à prévoir clairement que la réglementation s'applique à toutes les affaires courantes. Lorsqu'aucune action n'a été intentée et que le délai de prescription est écoulé, le délai reste bien sûr considéré comme ayant expiré. L'amendement s'adresse aux personnes qui, en attendant la décision du Conseil d'État, ont intenté une action devant un tribunal civil afin de sauvegarder leurs droits. La partie la plus diligente est donc récompensée. L'intervenante souligne qu'un choix politique doit être effectué en la matière. Elle rappelle qu'à la suite de l'adoption de la loi du 10 juin 1998, de nombreux problèmes se sont également posés. Le projet de loi à l'examen vise à corriger cette loi.

M. Jo Vandeurzen, ministre de la Justice, attire l'attention des membres sur l'article 11 de la loi du 10 juin 1998 modifiant certaines dispositions en matière de prescription, qui comprend la disposition transitoire suivante:

«Lorsque l'action a été déclarée prescrite par une décision passée en force de chose jugée avant l'entrée

inwerkingtreding van deze wet, kan deze inwerkingtreding niet tot gevolg hebben dat een nieuwe verjaringstermijn begint te lopen.».

Het Grondwettelijk Hof was van oordeel dat deze bepaling het gelijkheidsbeginsel niet schendt. De minister is dan ook van mening dat ook hier tot een aanvaardbare regeling kan worden gekomen.

Hij stipt aan dat het amendement spreekt over «rechtsgeschillen» terwijl het «rechtsvorderingen» betreft. Het gaat hier over de verjaring van de rechtsvordering tot vergoeding van de schade op grond van een onwettige administratieve handeling welke nog aanhangig is bij de Raad van State, op het ogenblik van de inwerkingtreding van de wet. Hij spoort de indieners aan om zich over de redactie van het amendement te bezinnen.

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!) is net als de heer van Landuyt de mening toegedaan dat het amendement de gelijkheidstoets niet zal doorstaan. Hij meent dat twee personen die zich in dezelfde situatie bevinden uiteindelijk, onafhankelijk van hun wil, geconfronteerd kunnen worden met een verschillend resultaat.

Hij toont dit aan met de volgende *casus*. Twee ambtenaren lopen een benoeming mis en maken terzelfdertijd een procedure aanhangig bij de Raad van State. Beiden stellen zes jaar na de schadeverwekkende administratieve handeling, de burgerlijke vordering in. Bij de ene is er snel een uitspraak waarbij de rechtbank de onontvankelijkheid van de vordering wegens verjaring vaststelt. Bij de andere talmt de procedure, doch inmiddels is deze wet in werking getreden en derhalve van toepassing op de hangende procedure.

De heer Bruno Steegen (Open Vld) antwoordt dat elke wet een dergelijk risico inhoudt. Hij verwijst hier in het bijzonder naar de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat. Afhankelijk van de datum van de uitspraak is deze wet al dan niet van toepassing.

De heer Jo Vandeuren, minister van Justitie, verduidelijkt dat als de verjaring is ingetreden op het ogenblik dat de burgerlijke vordering wordt ingesteld, de verjaring enkel vastgesteld kan worden en derhalve de vordering sowieso onontvankelijk is.

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!) merkt op dat als overeenkomstig het amendement gesteld wordt dat de wet van toepassing is op alle voor de burgerlijke rechtbank hangende zaken, zal wanneer de dagvaarding heeft plaatsgevonden binnen de vijf jaar en rekening

en vigueur de la présente loi, cette entrée en vigueur ne peut avoir pour effet de faire courir un nouveau délai de prescription.».

La Cour constitutionnelle a considéré que cette disposition ne violait pas le principe d'égalité. Le ministre estime dès lors qu'il est possible, ici aussi, de parvenir à un règlement acceptable.

Il souligne que l'amendement parle de «litiges» alors que ce sont des «actions». En effet, il s'agit, en l'espèce, de la prescription de l'action en réparation d'un dommage formée au motif d'illégalité d'actes administratifs, qui est encore pendante auprès du Conseil d'État au moment de l'entrée en vigueur de la loi. Il encourage les auteurs à réfléchir à la rédaction de l'amendement.

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) considère, tout comme M. Landuyt, que l'amendement n'est pas compatible avec le principe d'égalité. Il pense que deux personnes se trouvant dans la même situation peuvent au bout du compte, et indépendamment de leur volonté, être confrontées à un résultat différent.

Il le démontre à l'aide du cas suivant. Deux fonctionnaires ratent une nomination et introduisent en même temps une procédure auprès du Conseil d'État. Tous deux intentent l'action civile six ans après l'acte administratif qui a provoqué le dommage. Pour l'un, le jugement tombe rapidement, le tribunal constatant l'irrecevabilité de l'action pour cause de prescription. Pour l'autre, la procédure traîne en longueur bien que dans l'intervalle, la loi en question soit entrée en vigueur et s'applique par conséquent à la procédure pendante.

M. Bruno Steegen (Open Vld) répond que toute loi comporte pareil risque. Il renvoie en particulier à la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d'avocat. Suivant la date du jugement, ladite loi sera d'application ou non.

M. Jo Vandeuren, ministre de la Justice, précise que si la prescription est entrée en vigueur au moment de l'introduction de l'action civile, seule la prescription peut être constatée et l'action est dès lors de toute façon irrecevable.

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!) fait observer que si l'on considère, conformément à l'amendement, que la loi s'applique à toutes les affaires pendantes devant le tribunal civil, l'action sera recevable lorsque la citation a eu lieu dans les cinq ans et compte tenu de la

houdende met de schorsingsperiode, de rechtsvordering ontvankelijk zijn. Het lid acht het aangewezen om het advies van de Raad van State over dit wetsontwerp en de daarop ingediende amendementen in te winnen.

Mevrouw Marie-Christine Marghem (MR) c.s. dienen op hun amendement nr.1 het subamendement nr.2 in dat er toe strekt om enerzijds de woorden «een onder de rechterlijke orde ressorterend rechtscollege» te vervangen door de woorden «een rechtscollege dat uitspraak doet over een vordering tot schadeloosstelling», en anderzijds de woorden «op de rechtsgeschillen» te vervangen door de woorden «op de ingediende vorderingen». (DOC 52 0832/003)

De heer Renaat Landuyt (sp.a+VI.Pro) is er niet van overtuigd dat het wel nodig is om hier in een overgangsmaatregel te voorzien. Hij meent dat de algemene regels van inwerkingtreding van wetten tegemoetkomen aan de doelstellingen van de indieners van de amendementen nrs. 1 en 2. Hij dient daarom amendement nr. 3 in tot weglating van het artikel 3. (DOC 52 0832/003)

Amendement nr. 8 van *mevrouw Katrien Schryvers (CD&V – N-VA)* (DOC 52 0832/005) herschrijft het artikel als gevolg van de door de Raad van State gemaakte opmerkingen.

De wet is van toepassing op de hangende beroepen tot vernietiging maar ook op de procedures waarin reeds een uitspraak plaatsvond. In dat geval is een nieuwe verjaringstermijn beginnen te lopen die al dan niet verstreken kan zijn op het ogenblik van de inwerkingtreding van de wet.

De Raad van State stelt het volgende: «Om de bedoeling van de wetgever weer te geven, zoals ze thans blijkt uit de besprekingen in de Senaat, zou artikel 3 zo moeten worden aangepast dat de personen die op het arrest van de Raad van State hebben gewacht, de mogelijkheid krijgen om voor de burgerlijke rechter nog op te treden wanneer het arrest is uitgesproken (of ter kennis gebracht) op een datum die valt binnen een kortere termijn dan de wettelijke verjaringstermijn.» (DOC 52 0832/005, blz.13).

De heer Renaat Landuyt (sp.a+VI.Pro) is van oordeel dat het voorgestelde amendement weinig bijkomende duidelijkheid biedt. Uit de lectuur van het amendement zou men zelfs ten onrechte kunnen afleiden dat deze wet niet voor de toekomst zou gelden maar dat ze slechts van toepassing is op de hangende rechtsgedingen. Het weglaten van deze bepaling van inwerkingtreding zou volgens de spreker geen noemenswaardige problemen stellen: alle verjaringstermijnen die niet gestuit werden vallen onder deze bepalingen, dus ook de lopende procedures.

période de suspension. Le membre considère qu'il s'indique de demander l'avis du Conseil d'État sur le projet de loi à l'examen et les amendements à celui-ci.

Mme Marie-Christine Marghem (MR) et consorts présentent, à leur amendement n° 1, un sous-amendement n° 2, tendant, d'une part, à remplacer les mots «de l'ordre judiciaire» par les mots «statuant sur une action en réparation du dommage» et, d'autre part, à remplacer les mots «aux litiges» par les mots «aux actions introduites». (DOC 52 0832/003)

M. Renaat Landuyt (sp.a+VI.Pro) n'est pas convaincu de la nécessité de prévoir une mesure transitoire. Il estime que les règles générales d'entrée en vigueur des lois répondent aux objectifs des auteurs des amendements n°s 1 et 2. Il présente dès lors un amendement n° 3, tendant à supprimer l'article 3. (DOC 52 0832/003)

L'amendement n° 8 de *Mme Katrien Schryvers (CD&V – N-VA)* (DOC 50 0832/005) reformule l'article afin de tenir compte des observations formulées par le Conseil d'État.

La loi s'applique aux recours en annulation pendants, mais aussi aux procédures dans lesquelles il a déjà été statué. Dans ce cas, un nouveau délai de prescription aura commencé à courir, qui pourra ou non avoir expiré au moment de l'entrée en vigueur de la loi.

Le Conseil d'État précise que: «Pour traduire l'intention du législateur, telle qu'elle résulte actuellement des discussions au Sénat, l'article 3 devrait être adapté de manière à permettre aux personnes ayant attendu l'arrêt du Conseil d'État d'encore agir devant le juge civil lorsque l'arrêt a été prononcé (ou notifié) à une date se situant dans un délai inférieur au délai légal de prescription.» (DOC 52 0832/004, p. 13).

M. Renaat Landuyt (sp.a+VI.Pro) estime que l'amendement présenté n'apporte guère de clarté. On pourrait même conclure erronément de la lecture de l'amendement que cette loi ne produirait pas d'effets pour l'avenir mais s'appliquerait uniquement aux litiges pendants. Selon l'intervenant, la suppression de la disposition relative à l'entrée en vigueur ne poserait pas réellement problème: tous les délais de prescription qui n'ont pas été interrompus relèvent de ces dispositions, y compris dès lors les procédures pendantes.

De heer Raf Terwingen (CD&V – N-VA) meent dat het antwoord op de opmerking van de heer Landuyt vervat zit in amendement nr 6 dat artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek voor de toekomst vervangt.

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!) legt volgende casus voor. Na een procedure van 7 jaar wordt een burger in het gelijk gesteld door de Raad van State. Hij stelt een burgerlijke vordering in met het oog op het bekomen van een schadevergoeding maar zijn vordering is ondertussen verjaard. Gesteld dat zijn vordering onder de nieuwe wet nog niet verjaard zou zijn, dan kan hij, ondanks die nieuwe wet, zijn vordering niet meer opnieuw instellen. De burger die zich in hetzelfde geval bevindt, maar die geen vordering heeft ingeleid voor de burgerlijke rechtbank, zal dit op grond van de nieuwe wet wel nog kunnen doen, zelfs indien er tussen de uitspraak van de Raad van State en de vordering voor de burgerlijke rechtbank bijvoorbeeld meer dan vier verlopen zijn. Is dat geen ongelijkheid?

De heer Raf Terwingen (CD&V – N-VA) antwoordt dat de interpretatie van de heer Van Hecke correct is. Of dit een ongelijkheid is zal door de rechtbank moeten uitgemaakt worden.

Amendementen nrs. 1 en 2 worden ingetrokken.
Amendement nr. 3 wordt eenparig verworpen.
Amendement nr. 8 wordt eenparig aangenomen.

Opschrift

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V – N-VA) c.s. dient amendement nr. 5 in (DOC 52 0832/005) dat het opschrift verbetert. Het gaat niet om een schorsing maar wel om een stuiting van de verjaring. Bovendien wijzigt het wetsontwerp ook de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit, ook dat moet in het opschrift worden vermeld.

Amendement nr. 5 wordt eenparig aangenomen.

*
* *

Het geheel van het aldus gewijzigde wetsontwerp wordt eenparig aangenomen.

De rapporteur,

Sabien
LAHAYE-BATTHEU

De voorzitter,

Mia
DE SCHAMPHELAERE

M. Raf Terwingen (CD&V – N-VA) estime que la réponse à l'observation de M. Landuyt est contenue dans l'amendement n° 6 remplaçant, pour l'avenir, l'article 2244 du Code civil.

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!) expose le cas suivant. À l'issue d'une procédure de sept ans, le Conseil d'État donne gain de cause à un citoyen. Il intente une action civile en vue d'obtenir des dommages et intérêts, mais dans l'intervalle son action est prescrite. À supposer qu'aux termes de la nouvelle loi, son action ne soit pas prescrite, il ne peut, en dépit de cette nouvelle loi, réintroduire son action. Le citoyen qui se trouve dans la même situation, sans avoir toutefois intenté d'action devant le tribunal civil, pourra quant à lui réintroduire son action en vertu de la nouvelle loi, même si un laps de temps de plus de quatre ans, par exemple, s'est écoulé entre la décision du Conseil d'État et l'action devant le tribunal civil. Ne s'agit-il pas d'une inégalité?

M. Raf Terwingen (Cd&V – N-VA) répond que l'interprétation de M. Van Hecke est correcte. Quant à savoir s'il s'agit d'une inégalité, c'est au tribunal qu'il appartiendra de statuer.

Les amendements n°s 1 et 2 sont retirés.
L'amendement n° 3 est rejeté à l'unanimité.
L'amendement n° 8 est adopté à l'unanimité.

Intitulé

Mme Katrien Schryvers (CD&V – N-VA) et consorts présentent un amendement (n° 5, DOC 52 0835/005) tendant à corriger l'intitulé. Il ne s'agit pas d'une suspension, mais bien d'une interruption de la prescription. En outre, le projet de loi modifie aussi les lois coordonnées sur la comptabilité de l'État. Il convient d'en faire également mention dans l'intitulé.

L'amendement n° 5 est adopté à l'unanimité.

*
* *

L'ensemble du projet de loi modifié est adopté à l'unanimité.

La rapporteuse,

Sabien
LAHAYE-BATTHEU

La présidente,

Mia
DE SCHAMPHELAERE